

Ефективна комунікація	Самоконтроль	Емпатія	Кооперація	Розв'язання проблем	Залобігання конфліктам та розв'язання їх	Асертивність	Самооцінка, самоповага	Повага до прав людини	Гендерна чутливість	Активне громадянство
-----------------------	--------------	---------	------------	---------------------	--	--------------	------------------------	-----------------------	---------------------	----------------------

Безпека спілкування в інтернеті

Мета

Протидіяти проявам насильства в учнівському середовищі, сприяти безпечному спілкуванню в інтернеті.

Очікувані результати

Наприкінці заняття учні:

- називають переваги й недоліки інтернету.
- пояснюють відмінності між поняттями «булінг» і «кібербулінг»;
- демонструють уміння захищати персональні дані, уникати ризикованої поведінки в інтернеті.

Обладнання і матеріали

- Класна дошка і кольорова крейда або фліпчарт і фломастери.
- Комп'ютер, доступ до інтернету, мультимедійний проєктор (бажано).

Що підготувати заздалегідь

- Роздрукувати Роздавальні матеріали для учнів.
- Роздрукувати 1 екземпляр Додатку 4.1 для роботи у групах.
- Картки «Міф» і «Факт» (формат А5) для вправи «Голосуй ногами».
- Перевірити презентацію та відео до теми.

Орієнтовний план уроку

Стартові завдання	9 хв
Бесіда «Булінг і кібербулінг»	5 хв
Тест «Інтернет: жертва, свідок, агресор?»	5 хв
Перегляд та обговорення відео	5 хв
Вправа «Голосуй ногами»	10 хв
Підсумкові завдання	11 хв
<i>Усього тривалість</i>	<i>45 хв</i>

Рекомендації щодо проведення уроку

Знайомство / Відкритий мікрофон

Якщо у класі понад 20 учнів або не вистачає часу, виконайте вправу в парах.

Стартові завдання (повторити попередній матеріал і перейти до нового)

1. Зворотний зв'язок. Запитайте учнів: «Про що ми говорили на минулому уроці»? Вислухайте відповіді охочих, підсумуйте їх: «На минулому уроці ми вчилися запобігати агресії та насиллю у вашому середовищі, щоб кожна дитина почувалась у школі комфортно та безпечно».
2. Запропонуйте охочим поділитися, як вони використали свої «серця доброти» впродовж минулого тижня (*вислухайте 2–3 учнів*).
3. Оголосіть тему уроку: «Сьогодні ви дізнаєтеся про безпеку спілкування в інтернеті». Повторіть з учнями правила тренінгу і зробіть гімнастику мозку. Запропонуйте їм піднести праву руку вгору, а лівою обхопити праве плече, простягнувши руку за головою. Треба уявити, що права кисть — це перо, і ви підписуєтеся під правилами групи, які ви приймали на першому тренінгу.

4. Вправа на знайомство.
  - Запропонуйте учням по черзі назвати своє ім'я, улюблену соціальну мережу і для чого вони її найчастіше використовують.

Підсумуйте: «Отже, ви є активними користувачами соціальних мереж та інтернету загалом. Давайте тепер визначимо, яким є їх позитивний і негативний впливи».

5. Робота у групах «Плюси та мінуси інтернету».
  - Об'єднати учнів у 3 групи («плюс», «мінус», «судді»). Завдання:
    - команда «плюс»: наводить приклади позитивного впливу інтернету.
    - команда «мінус»: розповідає про негативний вплив інтернету.
    - команда «судді»: вислуховує аргументи сторін і дає поради, як послабити негативний і посилити позитивний вплив інтернету (*роздрукуйте приклади впливу інтернету (Додаток 4.1) і дайте його групі «судді», щоб вони обдумували своє завдання*).
  - Кожна група 2–3 хвилини працює над презентацією свого завдання.

Підсумуйте: «Інтернет — цікавий і корисний засіб навчання, відпочинку, спілкування з друзями. Водночас світова комп'ютерна мережа містить багато небезпек для психічного та фізичного здоров'я користувачів».

Бесіда «Булінг і кібербулінг» (ознайомити з небезпеками булінгу в інтернеті)

1. Запитайте учнів, які є види булінгу, запишіть їх на дошці, підкресліть слово «кібербулінг».

Слово вчителя: «У сучасному світі інформаційних технологій дуже багато процесів з реального життя перемістилися в життя віртуальне: спілкування, навчання, перегляд фільмів, нові знайомства тощо. Дружба, любов, роздратування, агресія та інші емоції також «перекочували» у світ онлайн. Кібербулінг — це новітня форма

агресії, що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж тощо».

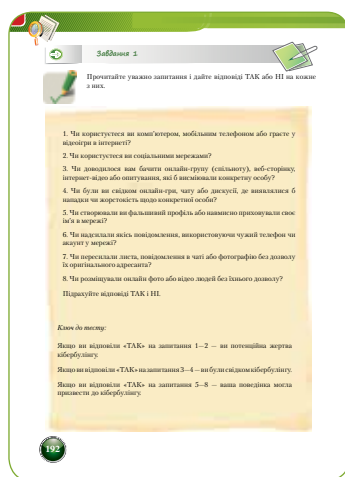
Запитання для обговорення:

- У яких формах може виявлятися кібербулінг? (Образливі смс-повідомлення, негативні коментарі у соціальних мережах, поширення пліток та приватних фотографій і компроментуючих відео).

Підсумуйте: «Кібербулінг — це поширення негативної інформації про людину в інтернеті».

Тест «Інтернет: жертва, свідок, агресор?» (визначити належність до певної категорії)

- Запропонуйте учням виконати Завдання 1 у Роздавальних матеріалах для учнів.

Запитання для обговорення:

- Чи виникли труднощі під час виконання завдання?
- Чи можна цілком відмежуватися від інтернету? Чому?

Підсумуйте: «Кожен хоч раз у житті був жертвою, агресором або свідком булін-

гу. Тому важливо більше дізнатися про це явище».

Перегляд та обговорення відео (1:20 хв) демонстрування кібербулінгу та способів запобігання йому.

Опис відео: «У цьому ролику показано, як дівчинка стала жертвою булінгу і кібербулінгу через те, що мала іншу форму обличчя, ніж решта учнів її класу. Через це з неї сміялися однолітки, на її телефон надсилали негативні СМС-повідомлення, а на комп'ютер — образливі картинки.

Вона була дуже засмучена і розповіла про це старшому братові. Він попросив своїх друзів підтримати дівчинку, надсилаючи приємні фото на її телефон. Брат також поговорив про цю ситуацію з учителькою, і вона пояснила дітям, що всі люди рівні, незважаючи на відмінності, що існують між ними. Знайшлися однолітки, які подружилися з дівчинкою, і цю негативну ситуацію було вирішено».

<http://autta.org.ua/ua/materials/material/YAk-zahistitisya-v-d-k-berbulngu-v--nternet-/>

Запитання для обговорення:

- Що може зробити той, кому надходять СМС неприємного змісту? (*Заблокувати номер, з якого вони надходять.*)
- Як позбутися неприємного співрозмовника у соціальній мережі? (*Відправити його у спам або «чорний список».*)
- Що робити, коли хтось ображає тебе в інтернеті, поширює плітки, твої особисті фото чи відео? (*Поскаржитися адміністраторові сайту, модераторові групи чи форуму.*)

Підсумуйте: «Щодо інтернету діють такі самі норми і закони, як і всього в реальному житті. Тому кожен має право на повагу і доброзичливе ставлення до себе».

Вправа «Голосуй ногами» (перевірити рівень засвоєної інформації)

1. Розкладіть картки «Міф» і «Факт» у різних місцях класу так, щоб між ними був вільний простір.
2. Зачитайте твердження і запропонуйте учням зайняти позицію відповідно до їхнього ставлення.
3. Запропонуйте 1–2 охочим пояснити свою позицію.
4. Після цього зачитайте правильну відповідь.

ТВЕРДЖЕННЯ

1. У булінгу та кібербулінгу немає нічого серйозного. Це просто дражнилки.
2. Якщо над кимось знущаються, він сам винен у цьому.
3. Дехто з тих, над ким знущалися, може почати ображати інших.
4. Коли ти бачиш, що з когось знущаються, найкраще вдати, ніби нічого не помічаєш.

5. Не варто використовувати назви міст, імена, номери телефонів та дату народження як надійні паролі.
6. Якщо ви збираєтеся поширити інформацію, фотографії своїх знайомих, не треба запитувати їхнього дозволу.
7. Усе, що ви публікуєте онлайн, може бути розповсюджене набагато ширше.

ВІДПОВІДІ

1. Міф. Жертви булінгу переживають важкі емоції — почуття приниження та сором, страх, розпач і злість. Інколи така ситуація може заподіяти людині непоправну шкоду.
2. Міф. Ні з кого не можна знущатися! Кривдник несе повну відповідальність за свої дії.
3. Факт. На жаль, деякі люди, які зазнали принижень, згодом так само зганяють свою злість на інших.
4. Міф. Не існує поняття «невинний спостерігач». Якщо ти бачиш, що над кимось знущаються, і нічого нікому про це не кажеш, то не розв'язуєш проблему, а певною мірою стаєш співучасником булінгу. Ви можете: 1) виступити проти булера (дати йому зрозуміти, що такі його дії оцінюєте негативно); 2) підтримати жертву (особисто чи в публічному віртуальному просторі висловити думку про те, що кібербулінг — це погано; цим ви надаєте емоційну підтримку, що дуже потрібно жертві); 3) повідомити близьким дорослим та адміністрації сайту про факт некоректної поведінки в інтернеті.
5. Факт. Існують спеціальні програми-відмички, які послідовно перебирають усі слова у словнику та цифри, і в такий спосіб можуть розкрити простий пароль.
6. Міф. Обов'язково спершу спитайте у них дозволу. Можливо, комусь буде

неприємно, що ви поширили інформацію про нього.

7. Факт. Майже кожен користувач може роздрукувати фотографії, відео та інші ваші приватні дані. Не забувайте про налаштування конфіденційності: обмежте читацьку аудиторію своїми друзями. Майте на увазі, що вони можуть переслати вашу інформацію іншим користувачам.

Запитання для обговорення:

- Як можна протидіяти тим, хто принижує інших?

Підсумуйте: «Треба пам'ятати, що ні з кого не можна знищатися — ні в реальному, ні у віртуальному світі».

Підсумкові завдання (закріпити набуті знання)

1. Перегляньте відео «Безпека в інтернеті» (2:00 хв).

<http://autta.org.ua/ua/materials/material/Razvlecheniya-i-bezopasnost-v-Internete/>

2. Для ефективнішого запам'ятовування інформації запропонуйте учням по черзі зачитати правила безпеки в інтернеті з презентації або з Роздавальних матеріалів для учнів.
3. Зачитайте висновки:
  - Інтернет — цікавий і корисний засіб

для навчання, відпочинку або спілкування з друзями. Водночас світова комп'ютерна мережа містить багато небезпек для психічного та фізичного здоров'я користувачів.

- Кібербулінг — електронний булінг, скоєний із використанням інтернету і технічних засобів. Якщо бачиш, що хтось став жертвою кібербулінгу, важливо підтримати його.
  - Щодо інтернету діють ті самі норми і закони, як і в реальному житті. Кожен має право на повагу і доброзичливе ставлення в інтернеті.
  - Щоб захистити свій комп'ютер і захиститися самому від дій зловмисників, треба дотримуватися правил безпеки.
4. Запропонувати продовжити речення: «Після цього заняття я знатиму/вмітиму/робитиму...».

5. Домашнє завдання (*діти виконують за бажанням*)
- Запропонуйте учням перевірити паролі до своїх облікових записів в інтернеті з погляду безпеки.
6. Завершальна вправа. Запросіть їх узятися за руки і передати по колу потиск руки як символ поваги один до одного та взаємопідтримки.

Додаток 4.1

<i>Плюс</i>
Швидкий доступ до інформації
Користування електронною поштою
Спілкування з друзями
Нові знайомства
Необмежений доступ до розваг (ігри, фільми)
Можливість відпочивати, не виходячи з дому
Можливість щось купити онлайн
<i>Мінус</i>
Інформація не завжди є достовірною
Шахрайство
Інтернет-залежність
Негативний вплив на здоров'я (якщо довго сидіти за комп'ютером)
Доступ сторонніх до особистої інформації
Спам і віруси